

LÍDIA PVJOL

La Veu Concertada

La paraula cerca la música per ser cantada

M. Àngel Cordero (contrabaix)

Amb la col·laboració de Jordi Xavier Romero, guia històric de S. Pau del Camp

7 d'abril de 2013 a les 19h
Monestir de S. Pau del Camp

PRESENTACIÓ

Les obres d'aquest programa suggereixen un ordre musical i conceptual que brolla dels seus missatges i significats. El fil que el condueix és l'amor en la relació de les seves manifestacions humanes i divines. Els extrems d'aquest fil són un de sol, l'Amor que ens sustenta i la recerca i el desig d'Amor: una mateixa casa d'on sortim i a on, una i una altre vegada, se'ns convida a tornar, i el camí on cal restablir la malmesa confiança amb renovada voluntat. Us convido a descobrir aquest repertori, en allò que li és essencial, el sustenta i l'alça en el vol cap a la relació amb l'alteritat, un contrabaix, una veu i la nuesa de la ressonància de l'espai mil·lenari del Monestir de Sant Pau del Camp de Barcelona.

PROGRAMA

Primera part

Oh, Déu, valeu! (Congregació). (Misteri d'Elx, tradicional, origen al segle XV)
Ara és temps de dormir. (Tarquinio Merula, 1594-1665)
Vetlla de Nadal. (Gregori Estrada, Monjo de Montserrat)
Les llàgrimes del moliner. (Popular yiddish)
Quand ai lo mon consirat. (Anònim, cançó de Trobador, segle XII)

Segona part:

Dies irae. (Cant gregorià, segle IX)
El cant de la Sibil·la. (Manuscrit de Manacor, Mallorca, segle XV)
El pont de Lió. (Popular catalana)
Verge humil (Misteri d'Elx, tradicional, origen al segle XV)
L'ànima en pena del Comte Arnau. (Anicet de Pagès de Puig, 1843-1902)
Coloma meva (Càntic dels Càntics)
Polorum Regina (Llibre Vermell de Montserrat, segle XIV)
Sant Pau del Camp (segle X) Text històric sobre aquest monestir, estretament lligat a la història del nostre país.
País Petit. (Lluís Llach)

COMENTARIS

Primera part

Els savis de l'Antiguitat van descobrir que les vibracions dels harmònics de la veu podien suscitar efectes subtils dins les regions més ocultes de l'ànima per a provocar el desvetllament de nous nivells de consciència. Avui el cant, en el seu estat original, expressa amb fidelitat la puresa del simbolisme de l'arquitectura del Romànic. Amb aquest desig, posem la veu cantada en relació amb la paraula i iniciem, en ressonància amb aquest entorn històric, aquest convit a la re-unió, a la comunicació amb allò que ens separa.

La cançó tradicional i sagrada *Congregació (1)* ens convoca a participar en comunitat al misteri de la revelació. *Ara és temps de dormir, (2)* ens mostra els ulls que miren el bressol i, veient la creu, l'accepten. Ens convida a la confiança en la tendresa d'aquests ulls que han vist morir al fill per Amor. En vos que *vetlleu de nit (3)* i en tot moment per la llum en nostres cors, l'amor esdevé desig, dignitat malgrat l'oblit i l'abandó. *Les rodes giren, els dies passen (4)*, diversos són els homes, diverses les parles i han convingut molts noms a un sol amor. La cançó de trobadors *Quan ay lo mon consirat (5)*, reflexiona una i una altre vegada la gravetat del pes que duem, el pes del món que ens alça i ens eleva amb l'Amor i la necessària lluita contra el que ens separa.

Segona part

Dies d'ira s'acosten (6). La profetessa pre-cristiana, *La sibil·la (7)*, anuncia la fi del temps dels poderosos, proclama l'arribada de l'amor fratern i reclama la necessitat del compromís individual. D'altre banda, *El pont de Lió (8)*, ens remet i recorda la inclinació del fort a abusar del dèbil i la conseqüent discriminació primera, la de gènere. El dèbil, però, sempre rep el refugi i la *consolació (9)* amb la pregaria confiada.

A la mitologia catalana, en el relat del *comte Arnau (10)*, aquest personatge, paradigma de la foscor sense brides, és jutjat i condemnat pels seus abusos a vagarejar eternament damunt del seu cavall per les contrades de Sant Joan de les Abadesses. Però la salvació sempre és possible amb la renovada cançó de tota la humanitat, com expressa la *Coloma (11)* del Càntic dels Càntics. Finalment, l'Estel del matí, la Reina dels Cels, *Polorum Regina (12)*, símbol de la llibertat en la tria del camí, ens guia cap aquesta renovació. Renovació que sempre haurem de conrear dins nostre i, malgrat tot, en el nostre propi i íntim *País Petit (13)*, des d'on podrem oferir el fruit dels treballs d'Amor al nostre veí.

PRIMERA PART:

Oh, Déu, valeu! (Congregació). (Misteri d'Elx, Tradicional, orígens al segle XV)

Oh, Déu, valeu! Y qué és assò
D'aquesta congregació?

Algun misteri amagat
Vol Déu nos sia revelat

Ara és temps de dormir. (Tarquinio Merula, 1594-1665)

Ara que ja és temps de dormir
dorm, dorm fillet i no ploris més
perquè ja arribarà el temps on caldrà plorar

Ai amor meu fill del meu cor
fes la noninonino

Ara pren aquesta llet, del meus pits
dels meus pits intactes pren la llet
perquè el ministre més cruel, ja et prepara el
vinagre i la fel. Ai...

Aquestes mans i aquests peus
que ara dolços i tendres veus,
no saps de quantes maneres
seran travessats,
travessats per tallants claus. Ai...
I aquest rostre ple de gràcia tan lluminós
com la rosa més bella,
escopinades, cops embrutaran amb turment
i gran afany. Ai...

Vetlla de Nadal. (Gregori Estrada, monjo de Montserrat)

De nit us desitjo amb tota l'ànima
Em deleixo per vós del fons del cor.
Sé que tan bon punt la vostre llei

apareixerà a la terra,
els habitants del món aprendran la bondat

Les llàgrimes del moliner. (Popular yiddish)

No sé ni els anys que han anat passant
des que d'aquí sóc moliner.
Les rodes giren, els dies passen
m'he tornat vell i desvalgut.

Hi ha vegades que faig memòria
per recordar si he tingut sort.
Les rodes giren, els dies passen
i cap resposta ve d'enlloc.

M'he quedat sol i abandonat
dona i infants, tots han fugit.

Les rodes giren, els dies passen
ara ningú no s'està amb mi.

He sentit dir que em volen fer fora
del poble on visc i del molí.
Les rodes giren, els dies passen
sense aturar-se i sense fi.

Sota quin sostre hauré de viure
jo ja sóc vell i estic cansat.
Les rodes giren, els dies passen
i amb ells el jueu també se'n va.

Quand ai lo mon consirat. (Anònim, cançó de Trobador, segle XII)

“Si considerem aquest món,
tot el que no és Amor no és res,
però ben pensat,
la separació és tan dolorosa”,
que demana un treball d’Amor.

L’èsser humà és inconstant...
és inconstant en el seu amor.
Només Déu ens accepta
plenament tal com som.
Tot i així, cal donar-se a l’altre
sense reserves, a cada instant.

Quand ai lo món consirat
tot l'als es nient mas dieu;
e com be'm som apensat,
lo comiat es, fortment greu.

E car nos èm, de greus pecats carregat,
sin enquerèm, poràns èsser-perdonatz,
car senyor tal avèm.
Cui plai mercé, pos que platz,
quaissí me sa costumatz.

SEGONA PART:

Dies Irae (Cant gregorià, segle IX)

Dies irae, dies illa
Solvat seclum in favilla.
Teste David cum Sybilla

Dia d’ira serà aquell dia,
Quan els segles esdevinguin cendra,
Com ho testifica David amb la Sibil·la

El cant de la Sibil·la. (Manuscrit de Manacor, Mallorca, segle XV)

El jorn del judici parra qui haurà fet servici...
Jesucrist, Rei, universal
Home i ver Déu eternal.

Del cel vindrà per a jutjar
I a cada un lo just darà.

El pont de Lió. (Popular catalana)

Sota el pont de Lió, una dama hi rentava
No és una dama no, Caterina hi rentava, Odo
sota el pont de Lió

Quan casa seva ha estat al marit ho
explicava, Odo...

Passaren tres galants, tots tres la saludaren
I el més petit digué:
-No digueu res a la dama, Odo...

L’agafa per un braç i en cambra l’ha tancada
I de tantes que li’n don per morta l’ha
deixada, Odo...

Que si en tingués marit, seria castigada
I al cap d’un ratet, la sogra la cridada, Odo...

-Valga’m Déu Caterina com n’ets tant
delicada,
Per un copet o dos al llit te n’ets ficada, Odo...

-Valga’m Déu Caterina, si ets acabada
encara?
-No he acabat ben bé, me’n falta una bugada,
Odo...

-Alceu-ne el llençol i després la flassada
I veureu si és copet, copet o garrotada, Odo...

No hagessis xerrat tant l’hauries acabada.

Ja n’alça el llençol i després la flassada
I a sota del llit, la sang i remullava, Odo...

Verge humil. (Misteri d'Elx, orogens al segle XV)

Verge humil, flor de honor.
Mare del nostre Redemptor,

Saluts, honor i salvament
Vos done consolació.

El Comte Arnau. (Anicet de Pagès de Puig, 1843-1902)

Veni creator Spiritus. (Cant gregorià, Ràbano Mauro, segle IX) *(enregistrament)

Veni creator spiritus,
Mentes tuorum visita,
Imple superna gratia,
Quae tu creasti pectora.

Vine esperit creador,
visita l'ànima dels teus fidels,
omple de gràcia suprema,
els cors que tu has creat.

Tot sol a la cambra que és niu de pecats
lo comte aixís parla, deixeu-lo parlar;
-avui que ja ets morta, per força em voldràs;
si el cel no m'ajuda, l'infern ja ho farà!
ací los meus patges!, serviu-me aviat;
les armes de pressa, de pressa el cavall!- *

lo comte l'enfonsa; quan passa el llindar
un baf com de tomba li fa girar el cap;
ab aigua beneïta no s'ha pas senyat.
Malhaja lo comte, lo comte l'Arnau!!!

Quan és dalt del poltro la nit va arribant.
¿sabeu on va el comte, lo comte l'Arnau?

La morta és estesa davant de l'altar,
vestida de monja, los braços creuats,
rosari a la cinta, sant crist a la mà;
dos ciris llumenen a cada costat.
Sens por ni respecte com llop famejant
que aguaita l'ovella dormida en lo jaç,
lo comte s'hi acosta: ja hi és al davant.
Déu guardi a la morta del comte l'Arnau!

Fa dret a una església, convent de Sant Joan;
s'hi és morta una monja; l'enterren demà.
Lo comte l'aimava; l'amor no era sant;
per no ésser del comte fugí a lloc sagrat.
Ahir s'hi moria, ab déu conversant;
sa ànima els àngels se'n duient en dalt,
son cos en l'església solet l'han deixat.
¿Què vol doncs lo comte, lo comte l'Arnau?
Bé massa que ho diuen sos ulls flamejants!

La morta du als hàbits cordons ben nuats;
al comte fan nosa: se treu lo punyal.
li estripa la roba, ja troba la carn,
dels ulls no es contenta, ja hi posa les mans.

Ja és lluny de la serra, ja és prop del pinar,
ja arriba a l'església: no hi pot entrar pas.
La porta és tancada; a cops de destrat

-Avui que ja ets morta, per força em voldràs;
si el cel no m'ajuda, l'infern ja ho farà!

Cant de la Sibil·la (represa) + Veni creator Spiritus* (en Off)

Coloma meva (Càntic dels Càntics, s. V-IV aC.)

Una vegada i una altra, ens convida el *Càntic dels Càntics*:
Coloma meva, no ho veus? L'hivern ja ha passat. Vols venir?

Polorum Regina (Llibre Vermell de Montserrat, segle XIV)

Polorum regina omnium nostra
stella matutina, dele scelera

Ante partum virgo deo gravida
semper permansisti inviolata.

El meu país és tan petit
que quan el sol se'n va a dormir
mai no està prou segur d'haver-lo vist.
Diuen les velles sàvies
que és per això que torna.
Potser sí que exageren,

Tant se val! és així com m'agrada a mi
i no en sabia dir res més.
Canto i sempre em sabré
malalt d'amor pel meu país.

El meu país és tan petit
que des de dalt d'un campanar
sempre es pot veure el campanar veí.

Et in partu virgo, deo fecunda,
semper permansisti inviolata.

Et post partum virgo, mater enixa,
semper permansisti inviolata.

País petit

Diuen que els poblets tenen por,
tenen por de sentir-se sols,
tenen por de ser massa grans,

Tant se val! és així...

El meu país és tan petit
que sempre cap dintre del cor
si és que la vida et porta lluny d'aquí
i ens fem contrabandistes,
mentre no descobreixin
detectors pels secrets del cor.

I és així, és així...

LA SEMPRE RENOVADA VOLUNTAT

Ante, In i Post: Semper permansisti inviolata. Sempre la renovada Voluntat

Ante, In i Post, són les paraules que simbolitzen la plena dignitat de Maria en tot moment. Virginitat és dignitat, inviolabilitat de la llibertat i la responsabilitat d'escollir en tot moment allò que dóna sentit a la pròpia vida en relació amb als altres i l'anomenem Amor. El Misteri de l'encarnació, es manifesta en el nostre desig de transcendència. La relació d'allò diví amb l'humà, parteix del convit a participar de la pròpia creació i la voluntat renovada de respondre. Maria és la dona que tria amb radical dignitat la seva resposta de confiança en l'Amor, la nostre essència i allò que realment ens sustenta. L'anhel de felicitat és l'anhel d'Amor. Tots sabem que som infinita necessitat d'estimar i ser estimats. La *sempre* necessària voluntat de lluita contra el que ens separa.

Dies irae.

Aquesta seqüència gregoriana és una de les poques que conserva la litúrgia romana i que relaciona l'Evangelí amb la profetessa pagana i precristiana, Sibil·la. Són obres per a ser interpretades en certes misses abans de l'Evangelí. Antigament havien sigut unes 5.000, i el Concili de Trento les va reduir a 4.

Lídia Pujol, veu.
Miquel Àngel Cordero, contrabaix.

Amb la col·laboració de Jordi Xavier Romero.

Aniol Bestit, so.
Laura Rubio, producció.

Tot el meu agraïment al mossèn Francesc Tort i a totes les persones del seu equip que fan possible que puguem gaudir d'aquest emblemàtic Monestir. Per la seva acollida. Per ser un Referent d'Amor i Llibertat.

Lídia Pujol

Agraïments: Clara Roca. Jordi Xavier Romero. Romà Escalas. Laia de Ahumada. Veni Creator Spiritus, Capella Real de Catalunya, direcció Jordi Savall.

28 d'abril 2013 a les 20h: De Trinitate. L'espiritualitat de la nostre cultura.
Dani Espasa. Clavicèmbal; Juan de la Rubia, Orgue positiu; Lídia Pujol, Veu

Obres: Misteri d'Elx. s.XV, La Sibil·la s XV, Código de las Huelgas, s.XI, Llibre Vermell de Montserrat s.XIV, Sta Teresa de Jesús s.XVI, San Juan de la Cruz s.XVI, Taquinio Merula s.XVI, La música de Sta Maria del Mar, Pau Vilallonga s.XVII...

2 de juny 2013: Converses Singulares amb Lídia Pujol. Convidats: Albano Dante i Marta Sibina de *Cafè amb Llet*, i Esther Vivas i Josep Maria Antentas, de *Revolta Global*.

Si vols rebre la informació de les pròximes actuacions, subscriu-te a la newsletter enviant un mail a premsa@lacerimoniadelallum.com

Més informació:

www.lidiapujol.com – www.lidiapujol.com/referenciasdamorilibertat